

శ్రీః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

శ్రీమద్వాల్మీకీయరామాయణం

॥ సుందరకాండం ॥

చతుర్దశః సర్గః

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan of śrīraṅgam

*This was typeset using L^AT_EX, skt, Itrans, and the **Tikanna** font.

శ్రీః
శ్రీసీతారామాభ్యాం నమః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

॥ సుందరకాండం ॥

చతుర్దశః సర్గః

అశోకవనికాయాం ప్రవిశ్య తస్యాః శోభాయా దర్శనమేకస్మిన్నశోకే
ప్రచ్ఛన్నీభూతేన హనుమతా తత ఏవ తస్యా అనుసంధానం

స ముహూర్తమివ ధ్యాత్వా మనసా చాధిగమ్య తాం |
అవప్లుతో మహాతేజాః ప్రాకారం తస్య వేశ్మనః || 5.14.1 ||

స తు సంహృష్టసర్వాంగః ప్రాకారస్థో మహాకపిః |
పుష్పితాగ్రాన్ వసంతాదౌ దదర్శ వివిధాన్ ద్రుమాన్ || 5.14.2 ||

సాలానశోకాన్ భవ్యాంశ్చ చంపకాంశ్చ సుపుష్పితాన్ |
ఉద్దాలకాన్ నాగవృక్షాంశ్చాతాన్ కపిముఖానపి || 5.14.3 ||

తథాఽఽమ్రవణసంపన్నాన్ లతాశతసమన్వితాం |
జ్యముక్త ఇవ నారాచః పుప్లువే వృక్షవాటికాం || 5.14.4 ||

స ప్రవిశ్య విచిత్రాం తాం విహగైరభినాదితాం |
రాజతైః కాంచనైశ్చైవ పాదపైః సర్వతో వృతాం || 5.14.5 ||

విహగైర్మృగసంఘైశ్చ విచిత్రాం చిత్రకాననాం |
ఉదితాదిత్యసంకాశాం దదర్శ హనుమాన్ బలీ || 5.14.6 ||

వృతాం నానావిధైర్వృక్షైః పుష్పోపగఢలోపగైః |
కోకిలైర్భృంగరాజైశ్చ మత్తైర్నిత్యనిషేవితాం || 5.14.7 ||

ప్రహృష్టమనుజాం కాలే మృగపక్షిమదాకులాం |
మత్తబర్హిణసంఘుష్టాం నానాద్విజగణాయుతాం || 5.14.8 ||

మార్గమాణో వరారోహీం రాజపుత్రీమనిందితాం |
సుఖప్రసుప్తాన్ విహగాన్ బోధయామాస వానరః || 5.14.9 ||

ఉత్పతద్భిర్ద్విజగణైః పక్షైర్వాతైః సమాహతాః |
అనేకవర్ణా వివిధా ముముచుః పుష్పవృష్టయః || 5.14.10 ||

పుష్పావకీర్ణః శుశుభే హనూమాన్ మారుతాత్మజః |
అశోకవనికామధ్యే యథా పుష్పమయో గిరిః || 5.14.11 ||

దిశః సర్వాభిధావంతం వృక్షఖండగతం కపిం |
దృష్ట్వా సర్వాణి భూతాని వసంత ఇతి మేనిరే || 5.14.12 ||

వృక్షేభ్యః పతితైః పుష్పైరవకీర్ణాః పృథగ్విధైః |
రరాజ వసుధా తత్ర ప్రమదేవ విభూషితా || 5.14.13 ||

తరస్వినా తే తరవస్తరసా బహు కంపితాః |
కుసుమాని విచిత్రాణి సస్యజుః కపినా తదా || 5.14.14 ||

నిర్ధూతపత్రశిఖరాః శీర్ణపుష్పఫలాద్రుమాః |
నిక్షిప్తవస్త్రాభరణా ధూర్తా ఇవ పరాజితాః || 5.14.15 ||

హనూమతా వేగవతా కంపితాస్తే నగోత్తమాః |
పుష్పపత్రఫలాన్యాశు ముముచుః ఫలశాలినః || 5.14.16 ||

విహంగసంఘైర్హీనాస్తే స్కంధమాత్రాశ్రయా ద్రుమాః |
బభూవురగమాః సర్వే మారుతేన వినిర్దుతాః || 5.14.17 ||

విధూతకేశీ యువతిర్యథా మృదితవర్ణకా |
నిపీతశుభదంతోష్ఠీ నఖైర్దంతైశ్చ విక్షతా || 5.14.18 ||

తథా లాంగూలహస్తైస్తు చరణాభ్యాం చ మర్ద్దితా |
తథైవాశోకవనికా ప్రభగ్న వనపాదపా || 5.14.19 ||

మహాలతానాం దామాని వ్యధమత్ తరసా కపిః |
యథా ప్రావృషి వేగేన మేఘజాలాని మారుతః || 5.14.20 ||

స తత్ర మణిభూమీశ్చ రాజతీశ్చ మనోరమాః |
తథా కాంచనభూమీశ్చ విచరన్ దదృశే కపిః || 5.14.21 ||

వాపీశ్చ వివిధాకారాః పూర్ణాః పరమవారిణా |
మహోర్మైర్మణిసోపానైరుపపన్నాస్త తస్తతః || 5.14.22 ||

ముక్తాప్రవాలసికతాః స్ఫటికాంతరకుట్టిమాః |
కాంచనైస్తరుభిశ్చిత్తైస్తీరజైరుపశోభితాః || 5.14.23 ||

బుద్ధపద్మోత్పలవనాశ్చక్రవాకోపశోభితాః |
నత్యూహారుతసంఘుష్టా హంససారసనాదితాః || 5.14.24 ||

దీర్ఘాభిర్ద్దుమయుక్తాభిః సరిద్భిశ్చ సమంతతః |
అమృతోపమతోయాభిః శివాభిరుపసంస్కృతాః || 5.14.25 ||

లతాశతైరవతతాః సంతానకుసుమావృతాః |
నానాగుల్మావృతవనాః కరవీరకృతాంతరాః || 5.14.26 ||

తతోఽంబుధరసంకాశం ప్రవృద్ధశిఖరం గిరిం |
విచిత్రకూటం కూటైశ్చ సర్వతః పరివారితం || 5.14.27 ||

శిలాగృహైరవతతం నానావృక్షసమావృతం |
దదర్శ కపిశార్దూలో రమ్యం జగతి పర్వతం || 5.14.28 ||

దదర్శ చ నగాత్ తస్మాన్నదీం నిపతితాం కపిః |
అంకాదివ సముత్పత్య ప్రియస్య పతితాం ప్రియాం || 5.14.29 ||

జలే నిపతితాశ్చైశ్చ పాదపైరుపశోభితామ్ |
వార్యమాణామివ క్రుద్ధాం ప్రమదాం ప్రియబంధుభిః || 5.14.30 ||

పునరావృత్తతోయాం చ దదర్శ స మహాకపిః |
ప్రసన్నామివ కాంతస్య కాంతాం పునరుపస్థితామ్ || 5.14.31 ||

తస్యాదూరాత్ స పద్మినో నానాద్విజగణాయుతాః |
దదర్శ కపిశార్దూలో హనూమాన్ మారుతా త్మజః || 5.14.32 ||

కృత్రిమాం దీర్ఘికాం చాపి పూర్ణాం శీతేన వారిణామ్ |
మణిప్రవరసోపానాం ముక్తాసికతశోభితామ్ || 5.14.33 ||

వివిధైర్మృగసంఘైశ్చ విచిత్రాం చిత్రకాననామ్ |
ప్రాసాదైః సుమహద్భిశ్చ నిర్మితైర్విశ్వకర్మణామ్ || 5.14.34 ||

కాననైః కృత్రిమైశ్చాపి సర్వతః సమలంకృతామ్ |
యే కేచిత్ పాదపాస్తత్ర పుష్పోపగఫలోపగాః || 5.14.35 ||

సచ్ఛత్రాః సవితర్దీకాః సర్వే సౌ వర్ణవేదికాః |
లతాప్రతానైర్బహుభిః పరైశ్చ బహుభిర్వృతామ్ || 5.14.36 ||

కాంచనీం శింశపామేకాం దదర్శ స మహాకపిః |
వృతాం హేమమయ్యాభిస్తు వేదికాభిః సమంతతః || 5.14.37 ||

సోఽపశ్యద్ భూమిభాగాంశ్చ నగప్రస్రవణాని చ |
సువర్ణవృక్షానపరాన్ దదర్శ శిఖిసన్నిభాన్ || 5.14.38 ||

తేషాం ద్రుమాణాం ప్రభయా మేరోరివ మహాకపిః |
అమన్యత తదా వీరః కాంచనోఽస్మీతి సర్వతః || 5.14.39 ||

తాన్ కాంచనాన్ వృక్షగణాన్ మారుతేన ప్రకంపితాన్ |
కింకిణీశతనిర్ఘోషాం దృష్ట్వా విస్మయమాగమత్ || 5.14.40 ||

సుపుష్పితాగ్రాఽ రుచిరాంస్తరుణాంకురపల్లవాఽ ।
తామారుహ్యా మహోవేగః శింశపాం పర్ణసంవృతాం ॥ 5.14.41 ॥

ఇతో ద్రక్ష్యామి వైదేహీం రామదర్శనలాలసాం ।
ఇతశ్చేతశ్చ దుఃఖార్తాం సంపతంతీం యదృచ్ఛయా ॥ 5.14.42 ॥

అశోకవనికా చేయం దృఢం రమ్యా దురాత్మనః ।
చందనైశ్చమృకైశ్చాపి బకులైశ్చ విభూషితా ॥ 5.14.43 ॥

ఇయం చ నలినీ రమ్యా ద్విజసంఘనిషేవితా ।
ఇమాం సా రాజమహిషీ నూనమేష్యతి జానకీ ॥ 5.14.44 ॥

సా రామా రాజమహిషీ రాఘవస్య ప్రియా సతీ ।
వనసంచారకుశలా ధ్రువమేష్యతి జానకీ ॥ 5.14.45 ॥

అథవా మృగశావాక్షీ వనస్యాస్య విచక్షణా ।
వనమేష్యతి సాద్యేహ రామచింతాసుకర్షితా ॥ 5.14.46 ॥

రామశోకాభిసంతప్తా సా దేవీ వామలోచనా ।
వనవాసరతా నిత్యమేష్యతే వనచారిణీ ॥ 5.14.47 ॥

వనేచరాణాం సతతం నూనం స్పృహయతే పురా ।
రామస్య దయితా చార్యా జనకస్య సుతా సతీ ॥ 5.14.48 ॥

సంధ్యాకాలమనాః శ్యామా ధ్రువమేష్యతి జానకీ ।
నదీం చేమాం శుభజలాం సంధ్యార్థే వరవర్ణినీ ॥ 5.14.49 ॥

తస్యాశ్చాప్యనురూపేయమశోకవనికా శుభా ।
శుభాయాః పార్థివేంద్రస్య పత్నీ రామస్య సమ్మతా ॥ 5.14.50 ॥

యదీ జీవతి సా దేవీ తారాధిపనిభాననా ।
ఆగమిష్యతి సావశ్యమిమాం శీతజలాం నదీం ॥ 5.14.51 ॥

ఏవం తు మత్వా హనుమాన్ మహాత్మా
 ప్రతీక్షమాణో మనుజేంద్రపత్నీం |
 అవేక్షమాణశ్చ దదర్శ సర్వం
 సుపుష్పితే పర్ణఘనే నిలీనః || 5.14.52 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే చతుర్దశః సర్గః ||